

Pro tempore u novome ruhu

Iako novi broj časopisa studenata povijesti *Pro tempore* izlazi vrlo brzo nakon svoga prethodnika, ovaj broj donosi nekoliko novina, nadamo se pozitivnih. Uredništvo se časopisa odlučilo odmaknuti od velikih razmjera prijašnjih brojeva, kako bi i samim obujmom časopis bio što ugodniji čitatelju, koji je pred velikim dimenzijama ranijih brojeva mogao pokleknuti. Ne smatramo to korakom unazad, naprotiv, nastojali smo se prilagoditi onima koji časopis čitaju. Stoga broj ne pokriva nužno širok raspon tema kao njegovi prethodnici, ali nastoji pratiti postavljene standarde. Uz stalne rubrike časopisa, broj pokriva temu materijalnih povijesnih izvora kao osnovu istraživanja povijesti. Čitatelja će možda zbuniti tematika smatrajući da se radi o arheologiji, a ne povijesti, međutim, upravo je jedan od ciljeva bio promijeniti tu percepciju i dati nova usmjerenja i mogućnosti istraživanju.

Kao jedna od osnovnih ideja je nesrazmjer između korištenja pisanih i materijalnih izvora prilikom povijesnog istraživanja. Naravno, to nije „pravilo“ u svim razdobljima. Naprimjer, od samih početaka istraživanja stare povijesti, u začecima prvih baštinskih institucija u 19. stoljeću u Hrvatskoj, temelj istraživanja činili su materijalni ostaci i pisani izvori integrativno, u skladu sa sačuvanim ostacima. Tako su povjesničari s kraja 19. i početka i sredine 20. stoljeća, poput Frane Bulića, koji je sastavio sarkofag kraljice Jelene te pročitao jedan od najvažnijih tekstova hrvatskoga srednjeg vijeka, ili Grge Novaka, povjesničara, arheologa i geografa koji je predavao staru povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te je napisao, naprimjer, djelo *Vis. Od VI. st prije nove ere do 1941. godine* (Zagreb: Jazu, 1961.), koristili u jednakoj mjeri pisane kao i materijalne

izvore za svoja istraživanja. U kasnijim razdobljima, naročito prilikom približavanja modernom dobu, materijalni se ostaci u neku ruku zanemaruju zbog velike količine dostupnih pisanih izvora. Međutim, dovoljno je posjetiti bilo koju instituciju koja čuva takve spomenike da bi se primijetilo koliko materijala za istraživanje i podataka ti predmeti omogućuju.

Uredništvo je s tom idejom nastojalo zaintrigirati mlade znanstvenike iz svih područja. Bili smo svjesni kako će takva istraživanja biti rijetka za pojedina razdoblja i teme i ispričavamo se kolegama koji nisu u potpunosti shvatili naš cilj. Ova ideja nije nužno obuhvatila manje, jednostavne predmete, nego se orijentirala na bilo kakav oblik materijalnih ostataka iz različitih razdoblja, poput arhitekture, oružja, kazališnih predstava i svega vezano uz njih i slično. Iz toga razloga ne čudi pretežitost tekstova iz ranijih razdoblja koja taj način istraživanja češće koriste. Stoga smo bili otvoreni prema različitim idejama i pristupima, prilagođavajući se situacijama te su u obzir uzimani i čisto teorijski okviri istraživanja. Međutim, iznimno nam je drag uspjeh koji je ostvaren za teme novije povijesti, poput diplomskog rada kolegice Škrobo te se nadamo kako će se takva praksa nastaviti i u budućnosti među studentima moderne i suvremene povijesti, ali i drugih usmjerenja.

S druge strane, ovakav poziv nije značio potpuno odbacivanje pisanih izvora. Naprotiv, cilj je bio komplementaran, odnosno pokazalo se kako se jedni i drugi izvori slažu te kako se mogu iskoristiti na najefikasniji mogući način prilikom istraživanja, poput rada kolege Raspora o zagrebačkom kraljevskom hrvatskom zemaljskom kazalištu. Samim time radovi su nužno vrlo interdisciplinarni, koriste različitu metodologiju iz raznih područja društvenih i humanističkih znanosti za koje smatramo kako bi svaki moderan povjesničar morao biti svjestan i time upotpuniti svoj istraživački rad: arheologiju, antropologiju, muzeologiju, sociologiju, etnologiju, politologiju i tako dalje. U tome pogledu, neki su se radovi nastojali orijentirati na „male/manje“ ljude i zajednice, u onoj mjeri u kojoj je to bilo moguće zbog dostupnosti podataka, skrećući od klasičnih pristupa i istraživanja „velikih.“ U svakome slučaju, bez obzira na temu broja, naglasak se stavljao na same ljude kao glavne aktere tijekom stvaranja tih materijalnih ostataka koje danas proučavamo i same povijesti. Time smo nastojali skrenuti pozornost na nedovoljnu zastupljenost, po našem mišljenju, takvih tema u istraživanjima te se nadamo da ćemo potaknuti korištenje različitih metoda i pristupa u hrvatskom kontekstu kojima su materijalni ostaci i predmeti nadopunjujući izvor podataka.

Broj započinje rubrikom koja ima upravo takav pristup – **Istraživanja**. Obradene teme pristupaju tematici iz različitih razdoblja kroz kontekst njihovih materijalnih ostataka. Uredništvo je ipak nastojalo da radovi nisu svi iz iste perspektive, ogleđeni primjerci raznih predmeta u određenom kontekstu. Naprotiv, studentski i drugi radovi zahvatili su određenu širinu, metodološkim pristupom ili specifičnošću korištenog materijala prema konačnome istraživačkom cilju. Iako prevladavaju starija razdoblja kojima je ovakva metodologija bliža i u velikom broju slučajeva osnovna, radovi iz kasnijih, modernijih epoha ne zaostaju sa svojim istraživačkim aspektom, metodologijom i konačnim zaključcima.

Sljedeća je rubrika **Prikazi** koja prati dosadašnju praksu *Pro tempore* koncentrirajući se na novija djela. Osim prikaza radova poput *Studia diplomatica* profesorice Mirjane Matijević Sokol, u broju je obrađen i zbornik radova s Desničinih susreta na kojima se nastojao pozicionirati intelektualac u današnjem vremenu, koji je suočen s različitim, dosada neviđenim izazovima u svome stvaralaštvu. Nadalje, kolegica Mi-

roslavić orijentirala se na prikaz TV serije *Tudori*, iznimno popularnu emisiju koja problematizira turbulentnost vladavine Henrika VIII., iako, naravno, ne u sasvim povijesno-autentičnom kontekstu.

Konačno, nova vrsta sadržaja prikaza je izložba *Osam-de-se-te! slatka dekadencija postmoderne*, s naglaskom na umjetnosti toga razdoblja kojeg se mnogi danas još uvijek sjećaju. Razlog odabira prikaza izložbe je upravo zastupljenost materijalnih izvora jednog modernog razdoblja, što odgovara parametrima broja.

Penultimativna rubrika su **Prijevodi** raznih radova koji su obrađivali glavnu tematiku. Uredništvo je iznimno zadovoljno odazivom studenata doktorskog i diplomskog studija s *University College London* (UCL) koji su prihvatili poziv za objavu radova i svoga istraživanja čime se proširila međunarodna suradnja časopisa. Osim antropološko-historiografskog pristupa (Brink), uredništvo se odlučilo i za rad koji pojašnjava način na koji današnja prezentacija materijalnih ostataka utječe na istraživanje i poimanje materijalnih ostataka iz prošlosti (Atherton).

U konačnici, rubrikom **Necrologia**, opraštamo se od dvaju velikana povijesti današnjice: Carla E. Schorske, velikana austrijske intelektualne i kulturne povijesti s kraja 19. i početka 20. stoljeća te Hansa Mommsena, povjesničara nacističke Njemačke koji je svojim stavovima ponudio novine u promatranju toga fenomena.

Cilj novog broja i uredništva bio je fokusirati se na radove i istraživanja studenata. Iz toga se razloga u broju ne nalaze radovi eminentnih stručnjaka i razgovori ili slične objave s velikanima povijesne znanosti. *Pro tempore* je, smatra redakcija, platforma koja omogućava studentima ulazak u znanstveni svijet svojim radom te usmjerava daljnje generacije na to kako izgleda istraživački rad i svijet u kojem djeluju.

Uredništvo zahvaljuje svim suradnicima prilikom izrade i objave ovoga broja. Veliku zahvalu moramo iskazati profesorima s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu koji su svojim recenzentskim radom i strpljivošću uvijek podržavali časopis. Nadalje, svima koji su obnašali ostale dužnosti prilikom dovršavanja časopisa – poput lektora, prevoditelja i sponzora bez čijeg rada i pomoći ne bi bilo broja te se nadamo budućoj uspješnoj suradnji. Konačno, Ivi Pezić, grafičkoj urednici koja je prihvatila ovaj iznimno zahtjevan i ponekad nezahvalan posao te ga s velikom voljom i profesionalnošću vrlo uspješno privela kraju. Naposljetku, upućujemo isprike svima koji su čekali broj duže od predviđenoga.

Svaki broj *Pro tempore* donosi nešto novo i zanimljivo svojoj publici. Članovi uredništva nadaju se kako će i ovaj, broj 12, imati isti efekt, kako među studentima tako i među drugom zainteresiranom publikom. Radujemo se jednako uspješnoj suradnji i na idućim brojevima te pozivamo sve da prouče najnoviji broj.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 12 2017.

12

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 12 2017.

Pro Tempore

Pro tempore
Časopis studenata povijesti
godina XII, broj 12, 2017.

Glavni i odgovorni urednik
Porin Šćukanec Rezniček

Uredništvo
Mislav Barić, Lucija Balikić, Lucija
Bakšić,
Ivan Grkeš, Ivana Nodilo, Tomislav
Kunštek

Urednici pripravnici
Tea Miroslavić, Josip Humjan

Redakcija
Mislav Barić, Lucija Balikić, Lucija
Bakšić, Ivan Grkeš, Ivana Nodilo,
Tomislav Kunštek, Tea Miroslavić, Josip
Humjan

Tajnica uredništva
Lucija Balikić

Recenzenti
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Nataša Štefanec

Lektura i korektura
Ana Peček
Ivana Klindić

Dizajn i priprema za tisak
Iva Pezić

Prijevod s engleskog jezika
Marko Lovrić
Marta Brkljačić
Porin Šćukanec Rezniček

Prijevod s češkog jezika
Maja Janković

Izdavač
Klub studenata povijesti - ISHA Zagreb

Tisak
Grafokor d.o.o.
J. Mokrovića 6
10090 Zagreb
tel: +385 1 379 44 22
fax: +385 1 379 44 66
www.grafokor.hr

Naklada
Tiskano u 50 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrdnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo stavove
autora i ne predstavljaju nužno stavove
i mišljenja uredništva i izdavača.
Izdanje časopisa ostvareno je uz
novčanu potporu Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu.

Časopis je besplatan.
Dostupno na <http://hrcak.srce.hr/>

Adresa uredništva:
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb (za: Redakcija „Pro tempore“),
Filozofski fakultet Sveučilišta u
Zagrebu, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:
pt.redakcija@gmail.com
psreznic@gmail.com